

Reviderat förslag till intern organisation inom institutionerna

Inledning

Rektor beslutade 2022-11-21, att tillsätta en arbetsgrupp för att ta fram ett förslag avseende institutionernas organisation. Arbetsgruppen presenterade sitt förslag vid rektors ledningsråd 2023-03-27. Därefter har förslaget gått ut på remiss till prefekter, högskoledirektör, dekaner samt studentkåren där sista svarsdag var 2023-04-17. Skriftliga remissvar har inkommit från samtliga remissinstanser. Rektor beslutade 2023-05-08 att arbetsgruppen får i uppdrag att hantera remissvaren gällande organisationsförslaget och föreslå förändringar utifrån dessa. Sammanställning av remissvar och de eventuella förändringar i förslaget som dessa föranlett ska informeras om på rektors ledningsråd senast 2023-05-25. Arbetsgruppen har därefter efterfrågat mer tid för sitt uppdrag vilket rektor medgivit och förslaget presenteras vid rektors ledningsråd 2023-06-19.

Det reviderade förslag som här presenteras syftar precis som tidigare förslag till, att i enlighet med högskolans strategi 2020–2026, stärka det kollegiala inflytandet över verksamheten genom att få ihop linje och kollegiet samt genom att både skapa möjligheter för och ställa krav på att de seniora¹ tar ett större ansvar för verksamheten. Förslaget bygger därmed på idén att institutionen ska vara både organisatorisk och akademisk enhet. Ytterligare ett syfte är att försöka minska det lokala OH-påslaget för institutionernas ledning².

Förslaget ska förstås som en grundläggande modell. Institutionerna har delvis olika förutsättningar vilket kan komma att kräva anpassningar. Eventuella sådana anpassningar diskuteras således inte i detta förslag. Det kan också finnas aspekter som förbisetts i förslaget och dessa bör i sådana fall utredas i ett senare skede. I arbetsgruppens uppdrag har inte ingått att göra en risk- och konsekvensanalys eller föreslå implementeringsplan. Detta behöver genomföras i fortsatt process efter att ett principiellt organisationsförslag beslutats. Innan det reviderade förslaget presenteras följer en genomgång av de huvudsakliga synpunkterna i remissvaren och en kortfattad redogörelse för hur dessa hanterats.

Huvudsakliga synpunkter från remissvaren

Arbetsgruppen konstaterar att i flera av svaren lyfts flera delar i förslaget fram som positiva. Det betonas att man tycker det är bra att ledande roller är uppdrag i tjänst och att ämnesföreträdarna ges en mer framträdande roll. Det finns också flera delar i förslaget som det finns farhågor kring. Dessa sammanfattas i punktform och nedan redovisas kortfattat hur arbetsgruppen hanterat respektive punkt:

1. Begreppet ”viceprefekt” är förvillande.
2. Ansvar för bemanning och arbetsmiljö framgår inte så tydligt.
3. Risk att uppdragen inte är attraktiva.
4. Det kommer att krävas ökat stöd, inte minst från HR.
5. UFN måste få ha inflytande över definitionen av olika roller.
6. Det finns ingen tydlig organisation för forskningen.

¹ Med seniora avses professorer och docenter.

² Ingen beräkning av detta har genomförts eftersom kostnaden är avhängig storlek på avdelningar likväl som på hur många proprefekter och studierektorer som respektive institution väljer att tillsätta.

1. Begreppet "viceprefekt" är förvillande

I det reviderade förslaget har idén om en förstärkt prefektfunktion med viceprefekter med personal- och arbetsmiljöansvar tagits bort och ersatts av avdelningsledare som har motsvarande uppgift men på avdelningsnivå.

2. Ansvar för bemanning och arbetsmiljö framgår inte så tydligt

I förslaget har det tydliggjorts hur ansvar för beredning och för beslutsfattande fördelas mellan olika roller. När det gäller bemanning är ansvaret fördelat på rollerna ämnesledare³, studierektor och avdelningsledare. Arbetsmiljöfrågor hanteras av avdelningsledare och prefekt.

3. Risk att uppdragen inte är attraktiva

För att stärka attraktiviteten för vetenskapligt kompetenta och seniora att ta ledningsuppdrag bör det, utöver det kollegiala ansvarstagande som ligger i den seniora rollen, både finnas personliga incitament och det ska betraktas som meriterande vid tillsättningar och befordran. Personliga incitament, utöver eventuella uppdragstillägg, kan utgöras av till exempel tid för repatriering efter genomfört uppdrag eller att viss tid för egen forskning ska ligga i uppdraget. Arbetsgruppen föreslår att detta utreds i särskild ordning.

4. Det kommer att krävas ökat stöd, inte minst från HR

Det är svårt att förutse utifrån det reviderade förslaget hur och i vilken utsträckning det kommer påverka dagens stödfunktioner. Arbetsgruppen kan inte se att det reviderade förslaget kommer kräva förstärkta stödfunktioner, däremot kan arbetssätten behöva anpassas. Även detta kan behöva ses över i särskild ordning.

5. UFN måste få ha inflytande över definitionen av olika roller

Parallellt med att detta förslag tagits fram pågår ett arbete inom UFN för att definiera olika roller inom akademien som ansvarar för kvalitet och akademisk utveckling. UFN:s arbete fortgår som planerat och UFN har genom prodekan varit delaktig i arbetet med att ta fram detta förslag vilket innebär att en samordning har skett.

6. Det finns ingen tydlig organisation för forskningen

Denna synpunkt bygger på antagandet att det krävs särskilda organisatoriska lösningar för forskning respektive utbildning. En övergripande ambition med hela strategiarbetet är att få ihop forskning och utbildning. Ansvar för genomförande och utveckling av forskning och utbildning ligger därför på prefekt på institutionsnivån och primärt på ämnesledare inom avdelningarna.

Det reviderade förslaget i korthet

Givet institutionernas storlek är arbetsgruppen överens om att det fortsatt behövs en nivå mellan prefekt/institutionsnivån och medarbetarna. Arbetsgruppen menar vidare att institutionen, vilken är den strategiska och sammanhållande nivån för verksamheten, bör stärkas visavi avdelningarna

³ Begreppet "ämnesledare" används istället för nuvarande begrepp "ämnesföreträdare". Detta för att markera att uppdraget är att leda ämnets utveckling, inte enbart företräda ämnet.

och att ansvariga för de ingående ämnena inom institutionen ges större ansvar och inflytande. När det gäller ledningsuppdrag inom institutionen under prefekt menar arbetsgruppen att följande principer ska gälla:

- Personer med ledningsuppdrag ska ha formell vetenskaplig kompetens, minst disputerad men bör ha senior forskarkompetens.
- Ledningsuppdrag inom institutionen ska vara tidsbestämda uppdrag i tjänst, förslagsvis tre år med möjlighet till förlängning och på deltid och uppdraget bör då inte överstiga 50 procent av heltid.
- Ledande roller ska tillsättas i en process som ger berört kollegium inflytande vid tillsättningen.

Vidare föreslår arbetsgruppen att rollen studierektor införs som tidsbestämt uppdrag i tjänst på deltid och som ett administrativt uppdrag med ansvar för att samordna och sammanställa tjänsteplaneringen och sköta löpande bemanningsärenden. Kravet på formell vetenskaplig kompetens bör inte gälla för denna roll.

Utifrån utgångspunkterna ovan föreslår arbetsgruppen att prefekt med stöd av proprefekt/er fortsatt har det övergripande ansvaret för att leda och utveckla institutionens hela verksamhet, det vill säga utbildning, forskning och samverkan. I detta ansvar ligger ekonomi- och budgetansvar samt övergripande personal- och arbetsmiljöansvar. Institutionen indelas i avdelningar där varje avdelning leds av en avdelningsledare med tidsbegränsat uppdrag i tjänst och på deltid. Avdelningsledaren är linjechef med från prefekt delegerat personal- och arbetsmiljöansvar. Avdelningsledaren ska vara minst disputerad och på en del av sin tjänst delta i institutionens forskning och utbildning. Respektive ämne leds av en ämnesledare som ansvarar för ämnets vetenskapliga kvalitet och utveckling. I detta ansvar ligger bland annat att en gång per år bereda tjänsteplaneringen i ämnet, bereda nyrekryteringar och tillsammans med avdelningsledaren leda medarbetarsamtal med lärarna i ämnet. Ämnesledaren ska vara minst disputerad. En roll som studierektor inrättas vars uppdrag är att samordna tjänsteplaneringen inom institutionen och ansvara för den löpande bemanningen.

Nedan presenteras förslaget mer i detalj. Här redogörs främst för roller med linjeansvar, det vill säga roller som utöver akademiskt ansvar även har uppgifter som rör ekonomi, personal- och arbetsmiljö. Övriga roller inom institutionerna benämns avslutningsvis bara kortfattat.

Ledande roller och ansvar

Prefekt

Uppdrag och ansvar:

- Chef och formellt ansvarig för hela institutionens verksamhet; utbildning, forskning och samverkan.
- Ansvarar för att beslut av styrelse och rektor når medarbetarna och implementeras inom institutionen.
- Ekonomiskt ansvarig och upprättar i samråd med IL budget för institutionens hela verksamhet samt ansvarar för budgetuppföljning och ekonomiskt utfall.
- Har övergripande personal- och arbetsmiljöansvar och hanterar ärenden som inte kan hanteras inom en avdelning.
- Beslutar om lönesättning av institutionens personal.
- Är mottagare av nämndens granskningar av institutionens utbildning och forskning och avsändare av självvärderingar inför sådana granskningar.
- Är ordförande för Institutionens Ledningsråd (IL) och ingår i Rektors Ledningsråd (RL).

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max två perioder och utgör ett förordnande på heltid.
- Tillsätts av rektor efter hörande av institutionens lärarkollegium.

Krav:

- Minimikrav att prefekten är disputerad. Senior forskarkompetens är önskvärd.
- Ledarkompetens samt kunskap om externa och interna regler och rutiner inom områdena verksamhetsstyrning, ekonomi och personal.

Proprefekt*Uppdrag och ansvar:*

- Ska företräda och utveckla institutionens utbildnings- och/eller forskningsverksamhet samt ha övergripande för kvalitet och utveckling av utbildning och forskning.
- Ska bereda ärenden till IL samt i övrigt kunna bistå prefekten.
- Proprefekten eller en av proprefekterna är ställföreträdande prefekt.

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max två perioder och det är på deltid.
- Omfattningen och antal proprefekter bestäms av respektive institutions storlek och behov.
- Uppdraget ska kombineras med fortsatt medverkan i utbildning och forskning.
- Tillsätts av rektor efter förslag från prefekt och i enlighet med process beslutad av UFN.

Krav:

- Proprefekt ska vara disputerad och ha senior forskarkompetens.

Avdelningsledare*Uppdrag och ansvar:*

- Är linjechef och leder avdelningens samlade utveckling utifrån institutionens strategi i nära samverkan med ämnesledare inom avdelningen.
- Har på delegation av prefekt ansvar för personal och arbetsmiljö.
- Fastställer årlig tjänsteplan för lärarna inom avdelningen efter beredning av ämnesledare (eller annan roll med samma uppdrag).
- I samverkan med ämnesledare genomföra medarbetarsamtal, upprätta kompetensutvecklingsplaner samt bereda rekryteringsärenden.
- Bereder lönesättning för avdelningens lärare efter samråd med respektive ämnesledare.
- Ansvarar för en avgränsad budget för löpande utgifter där beloppsgräns regleras i delegationsordningen.
- Ingår i institutionens ledningsråd (IL).
- Har en central roll som informationsbärare inom institutionen och säkerställer att relevant information från prefekt och IL når medarbetarna inom avdelningen och vice versa.

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max en period.
- Uppdraget är på deltid, bör inte överstiga halvtid och kan max uppgå till 80 procent av heltid.

- Utses av prefekt efter hörande av institutionens kollegium.

Krav:

- Disputerad och bör ha senior forskarkompetens. Kan vara en av ämnesledarna inom institutionen.
- Akademisk kompetens och helst god sakkunskap inom avdelningens ämnesområden samt goda ledaregenskaper.

Ämnesledare*Uppdrag och ansvar:*

- Ansvarar för att leda ämnesgruppen i syfte att säkerställa kvalitet och utveckling inom både utbildning och forskning.
- Ansvarar för ämnets kursutbud och leder beredningen av nya och reviderade kursplaner.
- Ansvarar för beredning av årliga tjänstgöringsplaner för ämnets lärare. Beredningen sker i nära samverkan med lärarkollegiet samt med studierektor.
- Bereder förslag till nyrekrytering till ämnet.
- Deltar tillsammans med avdelningsledaren i medarbetarsamtal inklusive fastställande av kompetensutveckling med ämnets lärare.
- Samråder med avdelningsledaren i beredningen av lönesättning av ämnets lärare.
- Kan sitta i IL.

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max en period.
- Uppdraget är på deltid, bör inte överstiga halvtid.
- Utses av UFN efter nominering av ämnets kollegium och hörande av prefekt.

Krav:

- Disputerad och bör ha senior forskarkompetens.
- Ska ha god akademisk legitimitet och ska kunna företräda ämnet nationellt och internationellt.

Övrigt:

- I miljöer där det inte fungerar med att ämnesledare bereder tjänsteplaneringen bör det övervägas om detta kan hanteras av antingen studierektor eller programansvarig.
- I ämnen som bedöms vara av en sådan storlek att en ämnesledare inte kan sköta hela ämnet bör det gå att inrätta biträdande ämnesledare med uppgift att hantera delar av ämnet. Är ämnen alltför små bör det övervägas om sådana kan utgöra en del av en större ämnesgrupp.

Studierektor*Uppdrag och ansvar:*

- Bistår ämnesledare i beredningen av årliga tjänstgöringsplaner och ansvarar för att samordna och sammanställa dessa.
- Ansvarar för att lösa löpande ärenden kring tjänstgöring och bemanning i nära samverkan med avdelningsledare och ämnesledare.

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max två perioder.

- Uppdraget är på deltid och bör inte överstiga halvtid.
- Utses av prefekt.

Krav:

- God insikt i verksamheten och förståelse för dess villkor.

Övrigt:

- Kan ansvara för beredning av tjänsteplanering i miljöer där detta bedöms som lämpligt.

Programansvarig*Uppdrag och ansvar:*

- Ansvarar för att leda utvecklingen av program beträffande progression, internationalisering, hållbar utveckling, samverkan med det omgivande samhället och forskningsanknytning.
- Beställare av kurser, kursinnehåll och lärarkompetens.
- Rapporterar till prefekt.
- Kan sitta i IL.

Omfattning och tillsättning:

- Uppdraget är tidsbestämt till en period om tre år och kan förlängas ytterligare max en period.
- Uppdraget är på deltid och bör inte överstiga halvtid.
- Utses i process som fastställs av UFN.

Krav:

- God kunskap inom programområdet.
- Ska med fördel vara minst disputerad.

Övrigt:

- Kan ansvara för tjänsteplanering i miljöer där detta bedöms som lämpligt.

Institutionens ledningsråd*Uppdrag och ansvar:*

- IL är institutionens högsta rådgivande organ, vars syfte är att föreslå prefekts beslut.
- Ska säkerställa samarbete kring strategiska och operativa frågor vilket ger förutsättningar för att det skapas en samsyn kring institutionens utveckling och utmaningar inom ramen för tillgängliga resurser.
- Prefekt ansvarar ytterst för att skapa och följa upp interna strukturer och arbetsrutiner som säkerställer att samtliga delar av en miljö kommer till tals i IL.
- Prefekten är ordförande och proprefekt(-er) och avdelningsledare är föredragande.

Sammansättning:

- I rådet ingår proprefekt(-er), avdelningsledare, programansvariga för professionsprogram om sådana finns vid institutionen, studentrepresentanter och en adjungerad representant från stödet som ska ha god insikt i institutionens ekonomiska frågor.
- Även ämnesledare ska kunna ingå i IL.
- Prefekt kan även adjungera andra representanter till IL, till exempel ämnesledare, programansvariga eller studierektor.

Andra roller och råd på institutionerna

- *Kursansvariga* ansvarar för att leda utvecklingen av kurser, exempelvis beträffande progression, internationalisering, hållbar utveckling, samverkan med det omgivande samhället och forskningsanknytning. Kursansvarig är ansvarig för kursinnehåll och lärarkompetens. Kursansvarig har i de fall kursen ingår i ett utbildningsprogram samråd med den programansvarige gällande kursinnehåll och lärarkompetens. Utses enligt riktlinjer från UFN
- *Studierektor forskarutbildning* ansvarar för den löpande verksamheten när det gäller institutionens forskarutbildning och för att leda forskarutbildningens handledarkollegium. Studierektor forskarutbildning, som är ett uppdrag i tjänst på deltid, utses av prefekt och kan adjungeras till IL.
- *Centrumledare* förestår forskningscentrum vid institutionen och arbetar på uppdrag av prefekt. Centrumledaren ska ha senior forskarkompetens. Omfattningen på uppdraget beslutas av prefekt. Centrumledaren kan adjungeras till IL.
- *Handledarkollegium* ska finnas vid Högskolans forskarutbildningar. Handledarkollegiet ska ha tydligt ansvar för att utveckla forskarutbildningen.
- *Doktorandråd* ska finnas vid Högskolans forskarutbildningar. En formalisering av doktorandråden för att säkerställa doktorandernas inflytande över sin utbildning behöver genomföras.